

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

RIVIERENWIJK (SG_R3_BPO_09)

TORHOUT

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied Rivierenwijk de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)

indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);

2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)

indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;

3. Optie C - vrijwaren van bebouwing

indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief "Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden" in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

BIJLAGEN

- Fiche signaalgebied [Rivierenwijk Torhout](#) zoals goedgekeurd op de Algemene bekkenvergadering Brugse Polders dd. 12/11/2015.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Torhout

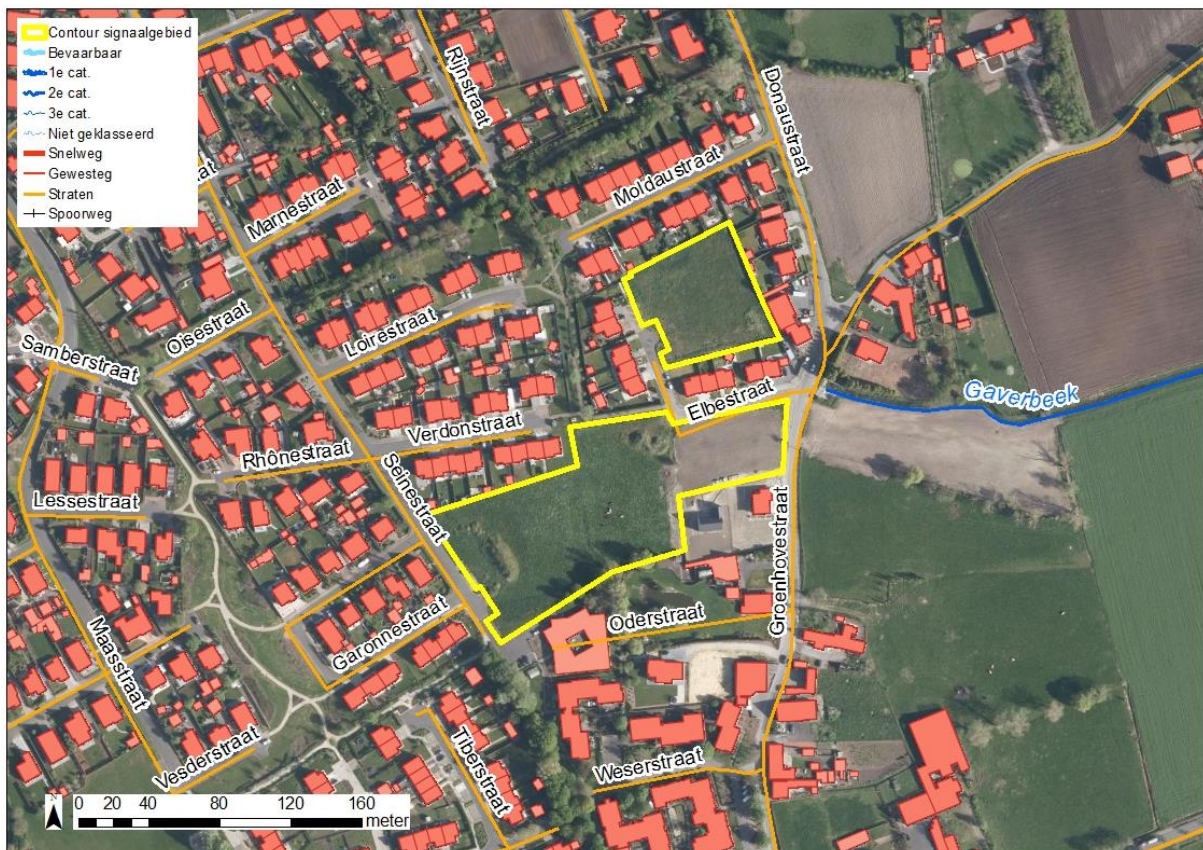
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Het signaalgebied heeft een bestemming als woongebied. Het betreft een aantal aansluitende onbebouwde percelen gelegen in de Rivierenwijk ten westen van de Groenhovestraat, ten zuiden van de Elbestraat en Verdonstraat, ten oosten van de Seinstraat en ten noorden van de Oderstraat. Deze percelen zijn gelegen in de vallei van de Gaverbeek

Bekken: Brugse Polders

Betrokken waterlopen: Gaverbeek – bovenloop van het afstroomgebied van de Rivierbeek

Oppervlakte: 1,17 ha

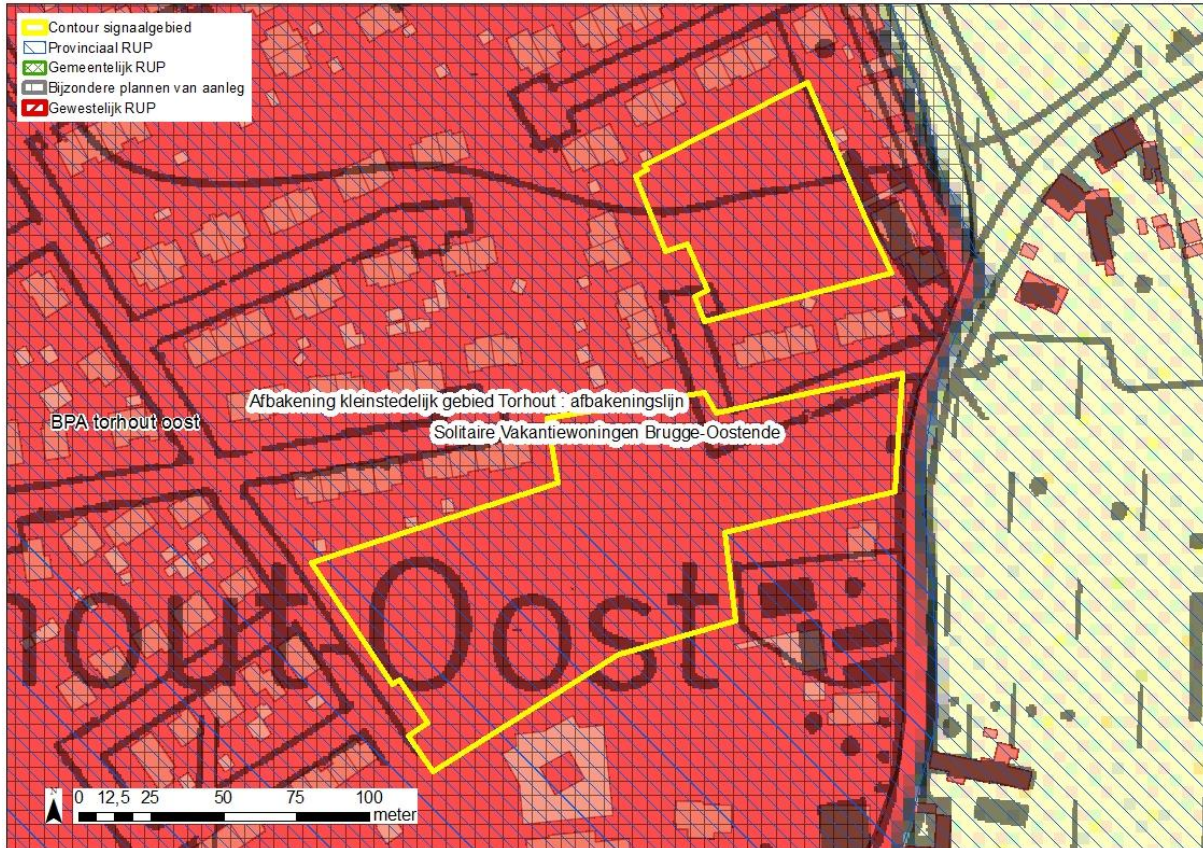
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Het signaalgebied is gelegen in woongebied en tevens gelegen in het BPA Torhout Oost (BVR 4/10/2004) en de afbakening van Torhout (PRUP).

Globale beschrijving:

Het signaalgebied betreft een aantal aansluitende onbebouwde percelen gelegen in de Rivierenwijk ten westen van de Groenhovestraat, ten zuiden van de Elbestraat en Verdonstraat, ten oosten van de Seinestraat en ten noorden van de Oderstraat.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Het signaalgebied werd reeds weerhouden in reeks 1 met een beslissing van het Bekkenbestuur op 12/12/2012. Niettegenstaande het gebied niet aan het criterium van indicatieve oppervlakte van 2 ha voldoet werd voorliggend signaalgebied op 12/11/2014 door de Algemene Bekkenvergadering Brugse Polders geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden.

Het signaalgebied wordt afgebakend op die percelen van het woongebied die nog niet zijn ontwikkeld en waar geen verkavelingsvergunning voor is afgeleverd.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

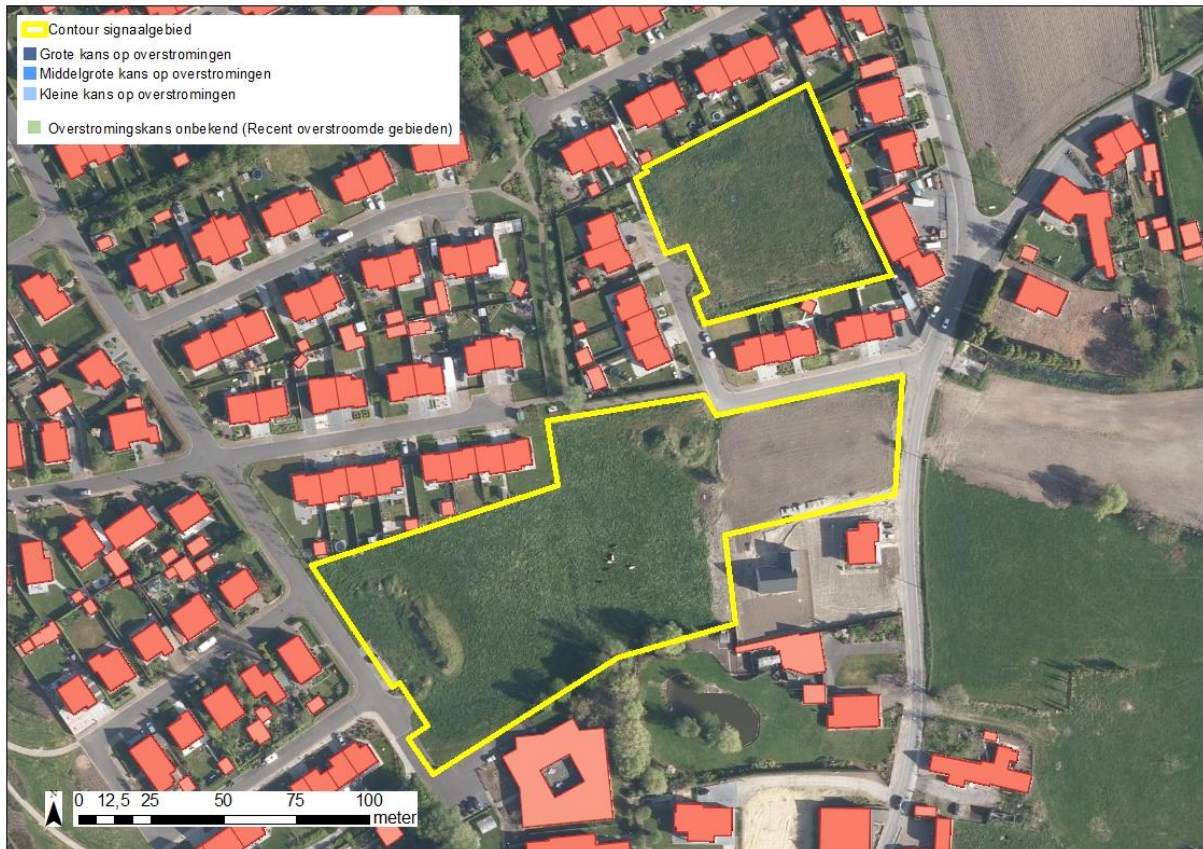
Op het grondgebied Torhout bevinden zich geen waterlopen die opgenomen zijn in de basiskaart hydrografisch netwerk. Er zijn geen modellen voorhanden die het overstromingsgedrag van waterlopen modelleren.

Er zijn geen karteringen van overstromingen die zich hebben voorgedaan op het grondgebied Torhout beschikbaar.

Voor wat betreft de watertoetskaart komen er geen effectief overstromingsgevoelige gebieden voor op het grondgebied. Dit vloeit voort uit het feit dat er noch modelleringen zijn uitgevoerd en dat er geen ROG gegevens voorhanden zijn.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de ORBP-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Voor dit gebied zijn geen klimaattoetskaarten beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

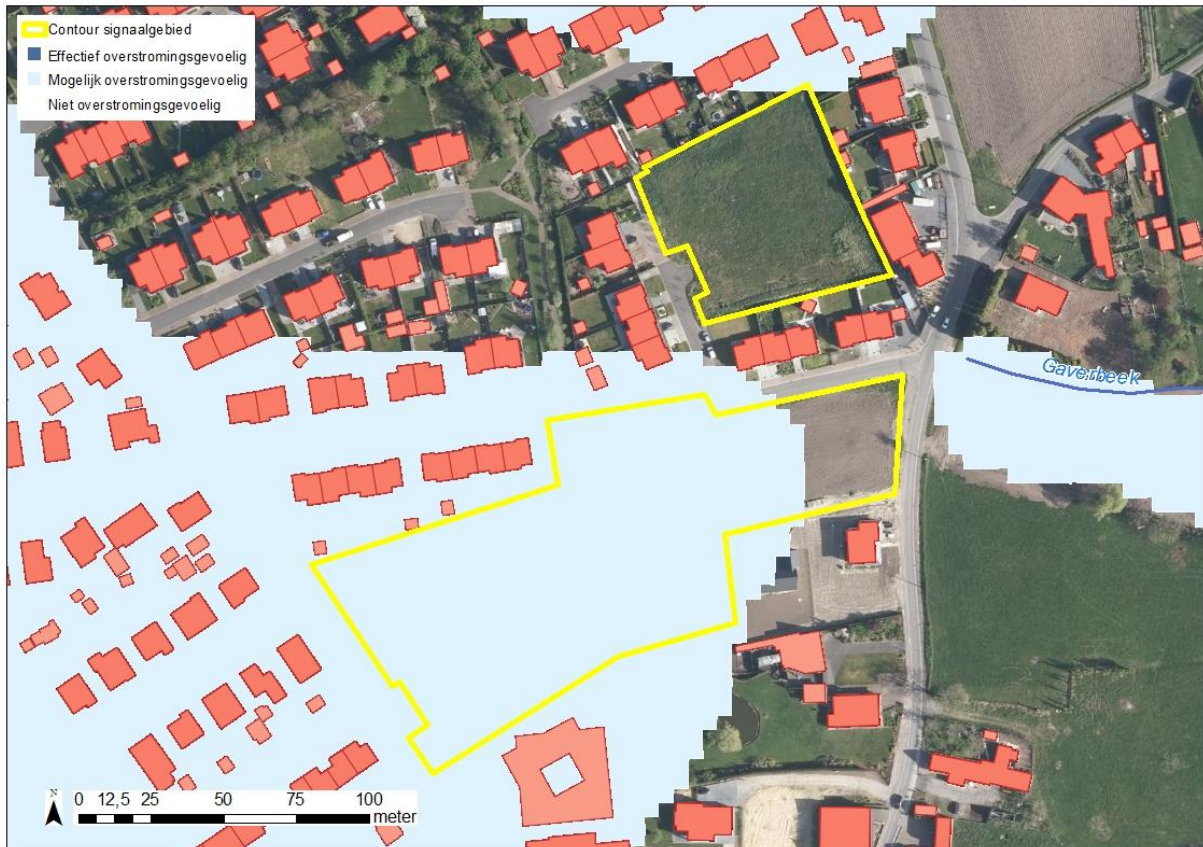
De Rivierenwijk ligt in de vallei van de Gaverbeek die een bovenloop is van het stelsel van de Velddambeek/Rivierbeek. De Gaverbeek die doorheen de Rivierenwijk loopt werd ingebuisd en doet vandaag dienst als gemeentelijke riolering (gemengd stelsel van afvalwater en hemelwater). Vanaf de Groenhovestraat loopt de Gaverbeek in een open bedding. Aan deze oorsprong aan de Groenhovestraat is een overstort van de Aquafin collector gesitueerd. Deze overstort werkt frequent.

Het stelsel van Gaverbeek, Velddambeek, Rivierbeek stroomt afwaarts doorheen de gehuchten en deelgemeenten Baliebrugge, Rudderveerde en Oostkamp.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Inzake overstroombaarheid zijn er veel hiaten in de kennis. Desondanks meerdere overstromingen met bijhorende wateroverlast sedert de uitbouw van de woonwijk vanaf 1977 werden deze niet consequent gekarteerd en gerapporteerd. Op de watertoetskaarten zijn er geen aanduidingen van effectief overstroombare gebieden voor het grondgebied van stad Torhout. Ook werden geen waterlopen gemodelleerd in het kader van de overstromingsrisicobeheerplannen die Vlaanderen opmaakt in navolging van de Europese Overstromingsrichtlijn. Uit indirecte bronnen zoals reliëf, bodemkaart en historische kaarten kan afgeleid worden dat het signaalgebied gelegen is in een van nature historische overstroombare zone.

Een groot gedeelte van het signaalgebied is mogelijk overstromingsgevoelig.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

De Gaverbeek is een bovenloop van het stelsel van de Rivierbeek-Hertsbergebeek. De Rivierbeek is geselecteerd als aandachtgebied in de 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen.

Het stelsel van de Rivierbeek-Hertsbergebeek kent over quasi gans zijn loop overstromingen. Het beheren en beheersen van deze overstromingen maakt onderwerp uit van het integraal waterbeheer waarbij rekening moet gehouden met de vorm van bodemgebruik : weiland, akker, bos, natuur, bebouwing.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Zowel het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan als het PRUP Afbakening Kleinstedelijk Gebied Torhout hebben geen directe linken naar het signaalgebied.

4.3 Lopende initiatieven:

De sociale huisvestingsmaatschappij vzw De Mandel wenst in het kader van zijn doelstellingen de onbebouwde percelen te realiseren.

De stad Torhout liet recentelijk, naar aanleiding van vele en frequente perikelen van wateroverlast in de laatste decenia, een waterbeleidsstudie opmaken. Inzake de problematiek van de Rivierenwijk zijn hier verschillende scenario's en maatregelen bij onderzocht. Uiteindelijk zijn een aantal maatregelen weerhouden die rechtstreeks of onrechtstreeks zullen bijdragen tot een betere waterbeheersing in het licht van de overstromingsproblematiek in de Rivierenwijk.

De dienst waterlopen van de provincie heeft in samenwerking met Stad Torhout het plan uitgewerkt om een soort van nieuwe ringgracht aan te leggen op de flank van Keiberg ten noorden van de Rivierenwijk. De opzet van deze ringgracht is het afstromend water van bovenstrooms op te vangen, te beletten in en doorheen de woonwijk te komen en af te leiden naar de Gaverbeek stroomafwaarts de wijk. Deze ringgracht situeert zich op de noordelijke flank tussen de Keibergstraat en de Gaverbeek ter hoogte van de Groenhovestraat. Om te vermijden dat hierbij water versneld wordt afgevoerd en afgewenteld naar stroomafwaarts heeft men, ook rekening houdend met wateroverlast die stroomafwaarts voorkomt ter hoogte van het diocesaan centrum Virgio Fidelis te Groenheve, maatregelen voorzien om de Gaverbeek te verbreden en een gecontroleerd overstromingsgebied te creëren.

In het kader van de waterzuivering worden afkoppelingsprojecten voorzien zowel in de Rivierenwijk als stroomopwaarts ter hoogte van de Keiberg. Deze afkoppelingsprojecten zijn zowel gemeentelijk of bovengemeentelijk en zullen bijdragen tot een scheiding van afval en hemelwater waarbij nauwlettend keuzes gemaakt zijn bij de afvoer van het hemelwater rekening houdend met de overstromingsproblematiek.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Overlegmomenten:

- 30/06/2015: overleg met stad Torhout en overleg met VMM AELT m.b.t. geplande werken van waterbeheersing en afkoppeling in het kader van de waterbeleidsstudie.
- 13/10/2015– bespreking GTO – Gebiedsgericht en Thematisch Overleg
- 30/10/2015 – bespreking bekkenraad Brugse Polders
- 27/10/2015 – bespreking bekkenbureau Brugse Polders
- 12/11/2015 – goedgekeurd door de Algemene bekkenvergadering Brugse Polders als beleidsondersteunend document.

Er werd geen beslissing aan het college van burgemeester en schepenen gevraagd daar er geen sprake is van herbestemming. De randvoorwaarden werden afgetoetst met de provincie en de stad en werden bevestigd.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

- n.v.t.

B: maatregelen met behoud van bestemming

Desalniettemin aangenomen wordt dat met de geplande werken van waterbeheersing in de ruime omgeving van het signaalgebied de kans op overstromen drastisch zal dalen, geldt hier het voorzorgsbeginsel. Dit rekening houdend met o.a. het feit dat het signaalgebied gelegen is op de diepste plaats in een van nature overstroombare vallei en dat met de klimaatwijziging verwacht wordt dat men met meer intense zomeronweders te kampen zal hebben.

Uit dit voorzorgsbeginsel is het aangewezen om volgende éénduidige randvoorwaarden voorop te stellen:

- 1) de beschikbare ruimte voor waterberging moet behouden blijven;
- 2) de nieuwe woningen moeten risicovrij worden gebouwd.

A: watertoets

- n.v.t.

Instrument:

Verscherpte watertoets. De bevoegde instanties vertalen de voorwaarden uit de ontwerpstartbeslissing door bij de toepassing van de watertoets.

Initiatiefnemer:

Gemeente als vergunningverlenende overheid

Provincie West-Vlaanderen als beheerder van de Gaverbeek - wateradvies

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied ligt in woongebied. Inzake overstroombaarheid zijn er veel hiaten in de kennis. Desondanks meerdere overstromingen met bijhorende wateroverlast sedert de uitbouw van de woonwijk vanaf 1977 werden deze niet consequent opgevolgd en gerapporteerd. Uit indirecte bronnen zoals reliëf, bodemkaart en historische kaarten kan afgeleid worden dat het signaalgebied gesitueerd is een zone die van nature vatbaar is voor overstromingen. Er zijn geen overstromingskaskaarten en overstromingsrisicokaarten voorhanden.

Gezien de op stapel staande waterbeheersingsprojecten mag worden aangenomen dat heel wat problemen van wateroverlast zullen worden opgelost. De huidige bestemming kan daarom behouden blijven. Desalniettemin mag men niet uit het oog verliezen dat het signaalgebied gesitueerd is in het diepste punt van een valleistelsel in een van nature overstroombare zone. Uit voorzorgsprincipe worden 2 randvoorwaarden gesteld: behoud van ruimte voor water en waterrobuust bouwen. De bevoegde instanties vertalen deze voorwaarden door bij de toepassing van de watertoets.

Beslissing Vlaamse Regering d.d.31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.